

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 20. veliciga travna 1863.

List 15.

Iz 33. seje deželnega zbora Ljubljanskega.

(Dalje.)

Očita se duhovnom, kar naj o tej priliki tudi omenim, da so preveč Slovenci. Menim, da o tem je na te-le reči ozir imeti. Naši duhovni so iz čisto slovenskega ljudstva, njih prva teja, prvi vtisljeji od ljubeznjive matere, prvi vtisljeji verskega poduka — vse to je v slovenskem jeziku, v slovenskem duhu. Duhovni imajo svoje opravilo s slovenskim ljudstvom, vse njih djanje je tedaj za Slovence; za koga tedaj se bodo pečali? Za njega, s komur živé, to je, za slovensko ljudstvo, in — kaj pa da — v tisti besedi, ktera je ljudstvu lastna. (Velika pohvala med poslušavci.) Duhovne ohrani slovensko ljudstvo, tudi to, kar daje verska zaloga, so zaslužili in pridobili žulji slovenskega ljudstva (Klic: Resnično!), in po tem takem se jim smé njih ljubezen do slovenskega ljudstva tolikanj manj očitati, ker jim ravno slovensko ljudstvo ljubezen in zaupnost skazuje, kakor ne povsod. (Živa pohvala med zborniki in poslušavci.) Naj obernem tudi tukaj pazljivost slavnega zbora na neki ozir iz zgodovine. Že undan sim omenil izreje in misel cesarja Jožefa, in pa po protestanskem pisavcu Ramshorn-u. Naj kdo le bere službne pisma, naj bere liste cesarja Jožefa, in našel bo vse to pojasnjeno; jaz pa se opiram le samo na delo, ki ga je spisal naj poslednji dobo avstrijsk vradnik v visoki službi, skrivni svetnik in državni podtajnik Baron Helfert, namreč „die Volksschule in Oesterreich.“ Tukaj je iz službnih spisov prav živo pojasnjeno, kako je jela ta misel, da naravnost in ob kratkim rečem, kako je jela jožefinska misel ali duh vzmagovati, tisti jožefinski duh namreč, kteri je bistveno protestanski duh, kakor sim undan rekel; in pa duh novejši protestanske olike, ktera verske katoliške resnice razdira. Iz službnih pisem in iz listov je znano, da slavna cesarica Marija Terezija, ki jo novejši zgodovinarji imenujejo naj blagši in naj večji izmed vladarjev habsburške hiše, je bila s svojim sinom, z njegovo duhovno lastnijo in namerami mnogoterno nezadovoljna, ravno tako nezadovoljna, kakor po svojim sereu, kar sim ga že unkrat imenoval, blagi in dobro misleči cesar Jožef sam; on pa, ko blag, pobožin otrok, je vender svoji materi vselej dolžno spoštovanje skazoval. Znano je, da cesarica Marija Terezija je bila poslednje leta že nekoliko utrudena, in se z državnimi zadevami ni več celo tako živo pečala; in kaj se dogodi? Ravno krog leta 1770 so hotli to, kar je bilo cesarju Jožefu nekako konec njegovega prizadevanja, vse po nemško narediti. Helfert pravi v tem delu: Pri Italijanih so delali nekoliko bolj boječe, s slovenskimi okrajinami pa so ob kratkem obravnavali. (Klic: Res je taka!) Zapovedali so, da malim otročičem se smé slovenski katekizem v podlago razlagati, pozneje pa se mora precej odpraviti (Klic: res-

nica!) ter naj se z učenjem v nemškem jeziku nadomestuje. Kjer pa je natez in moč, se pokaže tudi nasprotno natezanje. Zgodovinarji so z zanesljivostjo terdili in doprčevali, bi se bil v Avstrii upor napravil, kakoršen je na nizkozemskem tudi res izbuhtil, ako bi se ne bilo v Francii začelo rogoviljenje, ki je cesarja Jožefa samiga zadrževalo in je bilo prilika, da je pozneje svoje naredbe preklical. —

Imenitni možje, ki so v ti reči dobro znajdeni, so mi za gotovo pravili, da ta jezični prepir, zlasti ultra-magyarizem na Ogerskem, se je zbudil ravno s tistim ukazom cesarja Jožefa, s kterim se je hotlo vse ponemčiti. Začelo se je nasprotvanje sčasoma tudi po slovenskih okrajinah, razširjalo se je počasi, pa naravno.

Leta 1848 se je to nasprotno teženje, kakor tudi v vsih družih razmérah, nekoliko močnejši razodevalo. Koli-kor koli pa se s tem žali pravost in človečnost sploh, ali tak imenovane človečne načelstva in razmére, sim jest prvi, kteri tako presilovanje grajam. Tudi kar očitno rečem, kar dobro in za resnico vém, da me tudi čez meje kranjske dežele za nemčevavca imajo. Ako tedaj tukaj to misel izrečem, menim, da me bo kdo tolikanj manj mogel dolžiti presiljenega slovenovanja ali enostranosti, in ako deržaven podtajnik pravi, da so s slovenskimi okrajinami ob kratkem obravnavali, in je vender v državni službi, taka govorica skoz in skoz ne more biti grajavna in državno-hudodelna. (Dal. nast.)

Sveta kri.

(Konec.)

Sveta Kri je naj viša evropejska farna vas, kakor nam zemljopisci sporočujejo. Pa to vediti mi ni bilo dovolj, temuč marsikteriga poprašujem, zakaj de vás „sveta Kri“ slovi? Vsaki mi sicer pripoveduje, de ima to ime od „Jezusove kervi“, ki jo je sv. Bric prinesel iz jutrove dežele; pa dobe, kadaj se je to zgodilo, nobeden ne vé. Svetvajo mi k ondotnemu gospod fajmostru. Grem in jim spodobno svojo željo povém. Gospod pa, če so se ravno „Finster“ zvali, me prav prijazno poslušajo, ter mi v malo hipih rokapis prinesejo, ki se v latinskem tako le glasi:

Sveti Bric, na Solnograškem rojen, se poprime l. 914 po Kristusovem rojstvu vojaštva, in sicer pod cesarjem izhodnjiga cesarstva Konstantinam VIII. Svetnik postane v kratkim prvi vojskovodja, in cesar ga zavolj njegove hrabrosti čez vse druge vojvode postavi. Ravno tisto dobo se pa zgodi, de zaleze neki nevernik v slovečo carigrajsko cerkev sv. Sofije in z nožem v roparski roki britko podoba našiga Izveličarja Jezusa Kristusa napade. In glej čudež! Tisti trenutek kri s curkom iz rane privre in hudodelnika oškropi. Ko de bi strela nanj letela, prestrašen, zdajci nesrečnej ranjen kip popade, iz cerkve beži in ga verže v

neki vodnjak. Pridejo pa po navadi ljudje po vode. Ali kolika groza jih spreleti, ko vidijo, da je vsa kervava! Deželjska oblast, to zvedši, ukaže vodnjak iskalati, ker je menila, da je bil kak umorjenec vanj veržen. Ker pa namesti kaj taciga Jezusov ranjen kip najdejo, od takrat omenjeni vodnjak „kervav vodnjak“ imenujejo. Kri pa, kolikor je še po tleh v cerkvi dobijo, poberejo v malo steklenico, ter jo zročijo cesarju. Kmali po tej prigodbi pride sv. Bric, se s cesarjem posloviti, ker je želel, se spet v svojo ljubo domovino vrniti. Cesar, ki njega zlo čisla, mu veli, si kake milosti poprositi, in pristavi, da zavoljo njegoviga junaškiga ponasanja, mu vse dovoliti hoče. Bric valje prosi za steklenico s sveto kervjo in jo tako srečen, da jo dobi. Vendar se pa cesar kmali pokesá, da je taki zaklad oddal, ter ukaže za Bricem hiteti in ga v Carigrad nazaj primorati. Ali svetnik, morebiti kaj takiga pričakoval, jo zaverne iz poglavitniga mesta po bolj neznanih stezah, se ureže v mečo svoje desne noge in v zarezo neprecenljiv zaklad zarine, jo obveže in potuje dalje skoz Rim v svojo domovino. Bil je pa ravno zimski čas, ko svetnik koráči proti meji svoje domovine po beljnim jarku, kar se na enkrat bliz sedanje vasi svete Kervi v stermini sneženi plaz odterga, svetiga popotnika podere, zagerne in zaduši. Okoli Božiča tistiga leta pa cenca po stari navadi nekoliko kmetov na planino, da bi si od ondod svoje seno na sančih domú odpeljali, kar čudama zagledajo, da poleg pota trije klasovi iz snega molč. Ako je že ta prigodka čudna, pa tudi zdaj njih radovednost takó zakipi, da se ne morejo premagati, da bi vzroka te prikazni bolj na tanko ne preiskovali. Hajd! začnejo sneg odmetavati, in zdajci vidijo, da ti trije klasovi rastejo iz človeškiga srca nekega od snega pogrebeniga trupla. Možje hitijo s to novico k svojimu duhovniku, in vse do mervice povejo, ter ga vprašajo, kaj de bi se s tem truplam storilo? Svetuje se jim vpreči v sani dva junca, ki še nikdar nista bila vprežena, naložiti na sani truplo in potem ju pustiti, naj jo obrneta kamor koli hočeta. Rečeno in storjeno. Junca storita ovink in obstojita na holmcu, ki se zove „gorenji slap“ in prav tam, kjer so pozneje sozidali cerkvice v čast presvete Trojice. Potlej jo junca še kake pol ure dalje potegneta in obstojita, ter se dalje več ne dasta tirati. Tukaj so tadajšni verniki truplo tega svetnika pokopali. Ali novi čudeži se godijo. Zagledajo namreč drugi dan, da iz rake molite desna roka in noga; poravnajo truplo, ali sledeče jutro spet prav tako prikazen najdejo. Zagernejo tudi zdaj svetnika v zemljo, tode tretji dan najdejo ravno tako desno roko in nogo iz rake moleti, pa tudi kakor vselej, na mečo kazajočo roko. Izkopljejo truplo, ga preiščejo in najdejo o meči desno nogo prevezano. Obezo odmotajo in zagledajo v meči steklenico s kervjo, v obleki pa še dobijo pismo, v katerim je popisana vsa prigodba s sveto Kervjo, kakor smo jo zgoraj povedali. Sozidajo na to na tem mestu mično kapelico in v njo truplo slovesno položijo, ki že kakih 948 let tu počiva. Leta 1488 pa ravno tam izdelajo sadajšnjo gotiško cerkev, ki je svetimu Vincencu mučeniku posvečena. Sveta Kri je pa hranjena v tabernakeljnu, ki jo množice pobožnih katoličanov, ne le samo domače dežele, ampak tudi iz daljnih krajev častit romajo.

Jez pa, da na vse zadnje svoje mikavne stavke zapustim, ti, „blaga Danica“ povém, da me je v „beljno dolino“ peljala ljubezen in hvaležnost do svojiga strica, ki so mi bili drugi oča, in ki tudi v Korotanu v Gospodu počivajo. Bog bodi pa milostiv njih duši. K—č.

Drugi svet.

Človek od Boga vstvarjen loči se po svojem truplu od vseh drugih živih stvari na zemlji, ter že s svojo zunanjsino naznanja, da je med njimi nar imenitniši stvar. Udje njegovi so vstvarjeni vse umetniše od udov živalskih, pa tudi

ravno zató za dela vsakoverstne in umetne vse pripravniše; ravna mu je podoba telesna in obrnjena proti nebu, in obraz njegov prav vidno znamenje prednosti človeške.

Je pa že človek po svojem truplu imenitniši od vseh drugih zemeljskih stvari, koliko zlahtnejši in imenitniši je pa še le po svoji duši in njenih zmožnostih, po umu, pameti in prosti volji. Um in pamet buditá človeka, da se zavé osebnosti svoje ter vé in spozná, da je in živi; um mu kaže in pojasnuje posamne reči, da jih spoznava in razume; pamet razodeva njih zvězo medsebojno, ter ga dviga na viši stopnje spoznave in znave; prosta volja dela ga svobodnega gospodarja njegovega djanja in ravnanja, in z njo v družbi odkazujeta mu um in pamet, sicer megleno, pa vender le, njegovega časnega bivanja cilj in konec, katerega mu še le razodenje Božje prav razjasni, med tem ko je on po duši ko neumerjočem duhu vstvarjen po Božji podobi.

Um in pamet kažeta človeku namembo zemeljskega njegovega bivanja, razodenje Božje mu to namembo razjasnuje, in človek ko prosta stvar je poklican, živeti ti namembi primerno ter jo doseči. In ta namemba, ktera je? Čast in slava stvarnika nebes in zemlje, in človeka sreča nejenljiva se zove. Častiš pa Boga in delaš se vrednega rajsko, nejenljive sreče, ako spolnuješ voljo Njegovo, toraj ako dojemlješ v vednostih, ako si blažiš srce, in v dobrem popolnosti zahtevaš, in sicer zahtevaš naslonjen na razodenje Božje, na vero keršansko, kakoršno nepopačeno shranuje in oznanuje cerkev katoliška; tedaj ti častiš Boga, in se delaš vrednega sreče večne, ako se mikaš in izobražuješ, pa ven in ven deržiš pravice in resnice pod vodstvom ljubezni keršanske, ker človek edino le, ki se derži tega trojstva, je tudi na pravi, njemu odločeni, zanj spodobni poti; le taki se tudi res bogati z vednostmi koristnimi in blagimi, se obvaruje zmotnjav vsakoverstnih, je sočutin do bližnjega, neoskrunjen pred svetom, je zaresin častivec svojega Gospoda in Boga in zato tudi otrok kraljestva Božjega. Pač sprelep namen, veličastin, presrečin cilj in konec človeka, bivajočega tukaj na svetu!

Namembo to, cilj in konec ta doseči, je človekov poklic, in k dosežbi ti je med drugim posebno jezika potreba. Jezik, neprecenljivi dar nebeški, tolmači tako rekoč delavnosti dušne, ter soznani z njimi še le prav za prav na vse strani človeka; z njim zaznamva si ta reči, ki jih vidi okoli sebe na zemlji in spet visoko gori nad sabo pod nebom; z njim naznanja človek misli, želje in čutje svoje, z njim razodevamo si med sabo nasprotne potrebe, žalosti in veselja, z njim širijo med nami se vednosti blage in umetnosti lepe, z njim slavi, časti in poveljuje se Bog neskončni in večni, z njim, s tem neprecenljivim darom nebeškim, obdarovani se še le prav veselimo svojega življenja, smo še le prav in zares zmožni, izobraževati se ter doseči na poti napredvanja, na poti popolnosti, človeka veličastni cilj in konec. Jezik, beseda, govorica človeška, je dar, ki ga nima nobena druga živa stvar na zemlji; s tem darom obdarovan, in obdarovan z umom, s pametjo in prosto voljo, obdarovan z dušo neumerjočo, Bogú v čast in za raj v večnosti odločen, je človek pač v resnici in po pravici nar imenitniši stvar na zemlji, in njegov cilj in konec veličastniši od vsakega družega.

Jezik potemtakem je neki dar, za katerega mora človek stvaritelju ven in ven hvaležin biti; je neki dar, ki je neogibno potrebin k izobraževanju človeškemu; neki dar, ki je sicer res neprecenljiva dobrotá, draga, draga reč, vender pa pri vsem tem ne namemba, ampak le pripomoček k dosežbi namembe. To pa nas napelje na nekaj, kar so marsikteremu zna smešno in čudno zdeti, kar pa po naših mislih nikakor ni, in sicer toliko manj, ker treba je, da ne pomagamo množiti še mi zmedij zaumskih, imenujemo da vse pri pravem imenu, in nikdar ne prestopimo mejú pravice in resnice. Jezik je pripomoček in ne namemba,

toraj manj od namembe, tedaj ne „nar svetejši reč,“ kar se vender tako pogosto sliši in bere.

Ako se pa sprijazniti s tem izrazom ne moremo, ni morda tega vzrok kaka rakova pot, temveč čisto, živo narodoljubje, naslonjeno na pravico in resnico pod vodstvom ljubezni kersanske, in sklenjeno z vošilom, da bi se odpravilo po zmožnosti vse, kar bi zopernikom našim orožje zoper nas v roko dajati zamoglo. Mi nismo tedaj prijatelj izraza omenjenega, ker brez dvombe je namemba svetejši od sredka, ker je za katoličana ta izrek nekako presilna hiperbola, in sploh resniči neprimerin; mi nismo pa tudi za ta izrek, ker pozdeva se nam, da je zopernikom našim voda na njih mlin, pa tudi v motenje njim, katerim pravica z resnico ni še ravno prazna reč, kateri pa ne poznajo prav naših zadev in zahtev.

Slišijo naši nasprotniki govoriti Slovence od jezika slovenskega in njegovih pravic, vzdigovati se jim kar pri ti priči prične, kajti slabega so reveži želodca ter prebaviti slovenšine nikakor ne morejo, in ni se jim čuditi, ako vidijo v sili taki v govorici o jeziku slovenskem: ko reči „nar svetejši,“ mnogo nevarnost in, kakor mislijo, gotovi dokaz, da gremo napčno pot, ter nas sovraštva dolže, separatizma, in kdo si vé, česa vse; in celo tudi oni, ki so sicer prijetli pravice in resnice, marsikaj natolevajo, kar nam ko vernim zvestim Slovincem na misel ne pride in tudi priti ne more, ne sme. Terdi le, ljubiti da mora Slovenec svoj jezik, in reklo se bo, da nemškega sovražiš; poganjaj se za pravice slovenšine na zemlji slovenski, in hitro se ti očitalo bo, da bi rad nemšino popolnoma zaterl; govori za narodnost, v nemaj narodoljubje, in ti boš celo slišati mogel žaljivo, gerdo natolevanje, ločiti da se hoče Slovence od Avstrije; ako govoriš pa še od jezika ko „reči nar svetejši,“ po tem, kaj pa da, boš to natolevanje vročinsko domišljije nehoté le še bolj poterdoval, in motil boš tudi njih, ki so sicer še pravični, nam krivice ne želé, pa ne poznajo ne nas in ne naših potreb. To vse pa nam svetuje, previdnim biti, in ne prezirati slabost naših nasprotnikov.

Bodimo toraj modri ter govorimo v prvi versti le od tega, kar je v resnici naša nar svetejši dolžnost, govorimo tedaj in poganjajmo se za izobraženost na podlagi kersanski, toraj za izobraženost, ki se razveta s svojim verhuencem v čast Božjo in v človekovo nejenljivo, rajsko srečo. To izobraženost tirja Bog, to izobraženost veleva pamet, jo zahteva vlada, čim bi sicer na vse strani šole napravljala? in je želi in hoče tudi svitli cesar sam. Ako tedaj govorimo in se trudimo za omiko tako, spolnujemo le voljo božjo, ravnamo po svoji zdravi pameti in po željah in zahtevanju vlade in cesarja. Je pa temu tako, kdo nam sme nasprotovati in nas motiti na poti izobraževanja, da bi se ne razodel očitno nasprotnika Božjega in pameti zdrave, pa tudi nasprotnika vlade in cesarja in človeka brez sočutja? Nas pa motiti v izobraženju, kakoršnega mi želimo, nikdo ne sme, potem nam tudi ne sme nikdo braniti olike jezika, v katerem edino le se narod izobraževati zamore; ne napadati nas, ako na poti postavni pravice išemo, brez katerih ni v stanu ne slovenskemu ne kakemu drugemu jeziku narodu biti to, kar bi mu biti mogel, namreč sredstvo k omiki, „conditio, sine qua non“ v zadevi likanja in izobraževanja.

Naš svet tedaj: Poganjajmo se za narod naš na poti postavni krepko in posteno, kakor dozda, tudi zanaprej, toda ne prezirajmo slabost nasprotnikov narodnosti naše, ter nosimo zastavo izobraževanja vihrajočo v prvi versti, in po tem še le v drugi ko omike neogiblivo potrebno sredstvo, lepi jezik naš, ljubo, drago slovenšino. Pazimo pa, da bomo v besedah bolj zberčini, in ne imenujmo reči tako, kakor jih imenovati ne gre, toraj tudi ne jezika „našo nar svetejši reč,“ ker kakor je tudi slovenšina nam draga in ljuba, nar dražji, nar ljubši, nar svetejši nam vender ni in tudi biti ne sme, kajti pripomoček, sredstvo

je, in ne namemba. Takošnega poganjanja za našo domačo reč nam nikdo zameriti, ali krivo soditi mogel ne bo, zunaj njega, ki je um in pamet s čutjem kersanskim strastno v spanje posilil.

V-1.

Pogovor

od rogate, kosmate in roparske zverine.

Martin (pride v kaplanijo). Gospod kaplan, Šmarnice so, pa je cel trop fantov zunaj pred cerkvijo pokritih; ob nedeljah ravno tako počenjajo in dostikrat pri nobeni maši niso! Pojdite jih vender pokregat!

Kaplan. Pri tacih je kregati več del bob v steno netati. Sej tudi ne morejo v cerkev. . . .

M. Zakaj ne, gospod?

K. Na herbtu vsakimu sedita šentavi in zeleni hudoba, ki ga jezdarita, kakor osla; v sercu ima mlinski kamen pohujšanja, ki ga k tlam tiši; na nosu mu čepi pav napuha in pred njim svoj rep razgrinja, de cerkve ne vidi. Na glavi mu raseta rogova nepokoršine do duhovnov in staršev tako velika, de bi se komej splazil skoz cerkvene vrata, in bi se v strop zadeval, ko bi v cerkvi stal; od cerkve preč ga pa vlečete kljuseti nečistost in pijanost.

M. Če so pa s takim blagam obloženi, bi bilo še nevarno, če v cerkev pridejo, zakaj te gnjusobe bi vso cerkev usmradile in ognjusile!

K. Martin, kadar se pšenica veje, kako se pravi tistimu, kar na stran odleti?

M. To so pleve.

K. No vidiš! Uni poredneži so pleve, ki so pred cerkvijo odletele, pšenica pa je dospela v cerkev.

M. Tedaj so to nar bolj zaverženi ljudje, podrepina cele fare?

K. Zadel si jo! Povej mi pa imena, ktere si vidil?

M. Bili so: Ožbe Termoglavce, Jurež Dolgoplečnik, Tonko Fitolalačnik, Primko Kruhastradič, Janko Gerdogledič, Pavliha Dolgoperstič, Anže Santovestič, Mate Zganjaloček, Kajfež Nečistič, Herodež Bahač, Tome Temolajnez, Kajn Pretepač, Judež Bogozdajic, Gerga Hruškogradec, Gajo Peklovisce, Kam Očetokletec, Pokvček Perdušnik in Primodež Vsezapivec. — Tudi nekaj mlajših zanikarnežev je zunaj, ker se po starejih gerdinah ravnaajo. Ti-le so: Smerkolizec, Sterganič, Lenušek, Zmikež, Pretepček, Bukvosmerd, Potepinček.

K. Lepa ropa! Martin, napiši jih na papir, pa jih nabij pred cerkvijo, de bo vsa fara vedila, kakošne korenjake ima.

Martin (vse dopolni; in drugi dan): O gospod, kaj bo? Vsi uni gnjetei so jo v cerkev potegnili; kakošna bo zdaj cerkev? Jo bo treba zopet „žegnati.“

K. Martin, poterpi malo, morebiti se pa vender tudi kateri spreoberne.

M. Pojdite, pojdite; koliko se je še Kajnov, Kamov in Iskarjotov sprebernilo?

K. Res, grozno težko se spozna in spreoberne, kateri tako naravnost Božje usmiljenje zaničuje. Kako bo Jezus taeiga pred nebeškim Očetam spoznal za svojiga, ki tukaj Njega v presv. Zakramentu zasramuje, spred njega beži, ker ima ognjušeno vst, in druge enako s svojim zgledam zapeljuje? Ker pa Božja milost nima konca, naj bodo Njegovimu usmiljenju priporočeni. Povém ti, de bi me v serce veselilo, ko bi se uni zgubljeni spet v pametne faute in poštene mladenčce spremenili, ker brez poboljšanja je njih sreča šla po vodi za sedanje in prihodnje življenje.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Vprašanja pri poslednji duhovski poskušnji. Iz pastirstva: 1) Pri spraševanju duhovni pastir zvê, da sta ženin ali nevesta z drugim veljavno zaroko imela; kaj mora potem posebno skerbno vprašati in natanko zvediti? kako bi se znalo zgoditi, da bi bil zakon zavolj zaroke neveljaven? 2) Kako je ravnati z grešniki v bližnji priložnosti? 3) Od dolžnosti lastniga dobrega izgleda, ki naj ga duhovni pastir svoji čedi daje. Pridiga. Po izreku: Kam greš? (Jan. 16, 6.) Obravnava ad libitum. Kersanski nauk. 4. zapoved. Jož. Zupan. — Ex exegesi biblica N. T. Explicetur: I. Evangelii s. Joannis cap. 15, 1—11. II. Epistolae s. Pauli ad Galatas cap. 5. v. 16. usque ad finem. Dr. Mat. Leben. — Ex jure canonico. I. Quid resignatio beneficii? Quenam requiruntur, ut valida possit haberi? 2. Simon matrimonium initurus cum Lucia de mutua ipsum inter et Luciam relatione interrogatus proponit: Socr defunctae uxoris meae Annae, nomine Petrus proavunculus erat Luciae. Conficiatur circa hanc mutuum Simonem inter et Luciam relationem arbor consanguinitatis, et ostendatur inde, an hi duo ad nuptias admittendi? Exponantur simul variae species impedimenti affinitatis. 3. Quenam momenta praesto sint oportet, ut consuetudo vim legis obtineat? Dr. Leon Voncina. — Ex theologia morali. I. Data definitione peccati actualis exponatur, quae relatio peccatum inter mortale ac veniale intercedat et quomodo alterum ab altero distinguendum sit. II. Conditiones ad voti validitatem requisitae, in ipsa voti definitione contentae, explicentur. III. Restitutionis radicibus (ut alii dicunt: fontibus) commemoratis exponatur, a) quoniam sint cooperantes positivi ac negativi, b) quo ordine cooperantes positivi ad restitutionem teneantur, et c) quando cooperantes negativi ad restitutionem obligentur. Dr. Mat. Leben. — Ex theologia dogmatica. 1. Quomodo Ecclesiae nostrae vindicatur nota sanctitatis? 2. Quomodo differt sacrificium Missae a sacrificio crucis? 3. Quae est materia et forma Confirmationis sacramenti? Dr. Jan. Kriz. Pogačar.

Iz Ljubljane. (Dopis.) Lani že se je bralo v „Novicah.“ da hoče naš slavni Koseski svoje pesmi zbrati, nekoliko popraviti ter skupaj dati na svetlobo. Vesela je bila ta novica za vse rodoljube in le želeli je, da bi se to res spolnilo. Kterim je to mar, naj pospešijo to delo, ker lep spomin bi bilo tudi za leto 1863.

— Smarnice se letos kej veselo obhajajo skoraj po vseh cerkvah ljubljanskih, in večidel so tudi vse cerkve prenapolnjene. V Ternovem so spet nove in izvirne. Veselo je viditi toliko moških in možakov in sem ter tje vojakov, ki se prav spodobno obnašajo pri tej pobožnosti. Upamo, da ne bo brez obilnega sadu.

— Slišati je, da je nedavno ministerstvo samo poslalo do tukajšnjega gimnazijskega vodstva slovensko zemljopisje za prvi gimnazijalni razred v pregled in poterjenje. Lepo znamenje je to, da ima ministerstvo dobro voljo. Enako je upati, da bote vodstvo in deželna vlada tako pravično in času vse skozi primerno napredovanje podpirale. Ker ni dvomiti, da bode slovenska liturgika, že lani dodelana, do časa natisnjena in prihodnje leto v drugi razred vpeljana, smemo torej upati, da se bode vprihodnje razun kersanskega nauka in razun slovensine se kateri drugi nauk slovenski razlagal. Zlasti bi radi, da bi se klasiki, latinski in gerski, ne nemčili samo, ampak tudi slovenili po šolah. Ako se ne motimo, je slovensko statistiko že davnej ministerstvo priporočilo za šole gimnazijske; — ali se pa tudi kje razlaga po domače? — doslej ni bilo sluha.

Iz Ljubljane. (Dopis.) Kakor sv. Marka dan pri sv. Petru, tako so nas križev teden v torek v ursulinski cerkvi naš svetli višji pastir razveselili s krepkim in gladkim slovenskim ogovorom pred neštevilnimi poslušavci, kateri so hvalezni sprejeli pastirske besede. — Druge leta je bila

križev teden pri sv. Jakopu nemška pridiga, in žalostno je bilo viditi, kako se je po maši na pozdrav pridigarjev: „Gelobt sei Jesus Kristus!“ vderlo slovensko ljudstvo iz cerkve. Torej so ukazali svetli knez ondi letos slovensko pridigo, in res terlo se je vse vernega ljudstva ne le pri sv. maši, ampak tudi pri pridigi. — Pred ko ne, bi bilo res koristno in dobro, ko bi se dosedaj nemške pridige ob nedeljah in praznikih pri sv. Jakopu poslovenile, in imele po navadi ob osmi uri med mašo ali pa pred mašo*). Vstrezno bi bilo posebno tistim, ki v poslih hodijo v mesto, pa jim je pridiga zjutraj o 1/2 6 prežgodaj, o 1/2 10 pa prepozno. Gotovo bi ne bila cerkev tako prazna, kakor je dosihmal pogostoma, in tudi moških bi ne mogli na perste šteti, kakor so jih doslej že enekrat! — Tudi nam bodi brez zamere, da imamo zastran procesij ali obhodov pohlevno željo, naj se ne pretergujejo in ne motijo tolikanj z vozovi in z drugim šundrom na potu; in zlasti pri cerkvah, da se odpravi tiso nezbožno in netečno vpitje zanihernih otročaje in lahkomisljenih študentov, ki vseskozi v cerkev prihajajo kakor na uro (ali na pridigarja) gledat, pa spet hrume odhajajo. To moti pridigarja in poslušavce razun tega, da je silno nespodobno. Sej cerkev ni gledišče, da bi se le gledat hodilo vanjo! Ker je pri taki priložnosti vselej več mežnarjev skupaj, naj bi pri vratih vseskozi kdo pazil na to, kakor pazijo po družih deželah, da se nerodnost odpravi, in potreba je, da si cerkveni oskerbniki to za prihodnje zapišejo!

(Pritikljej.) Troje vprašanje slovenskim pridigarjem v premislik in zrelotno preskušnjo**).

- a) Annon nimius humanum, minus divinum verbum annunciat?
- b) Annon frequentius de auditione loquimur, rarius de explanatione et annunciatione verbi divini cogitamus?
- c) Annon prodesset, copiosius disserere de pulchritudine virtutis, quam de turpitudine peccatorum scelerumque?

Iz Ljubljane. Pred nekimi tedni je prišel z Dunaja domú v Ljubljano gosp. France Goršič, umetnik za orgelske dela, ki bo v kratkem začel izdelovati nove orglje za Ternovsko cerkev, katerih še pogreša. Osnovano je prav zalo delo in upati je, da ga bo Goršič dobro doveršil, ker je bil 7 lét pri glasovitnem mojstru Karolu Hesse-tu, in je imel priložnost marsikaj viditi in učiti se. Obhodil je od ondod v svojem opravilu dosti krajev po Ogerskem, Sedmograškem i. t. d. Tudi ima od mojstra in zadevnih duhovnov prav dobre spričevanja. Za ternovske orglje je že ves les in marsikaj družega pripravljenega; vendar pa vmeš zamore tudi kako drugo delo sprejeti, ker od zdaj bo stanoval v Ljubljani (v Krakovem št. 72). V vseh ozirih ga krepko podpira njegov oče, po domače Medičar, ki je tudi sam nedavno naredil prav lične in dobre orglje, desiravno se tega dela ni nikjer posebej učil; sin pa je zraven naravnega daru k takim delom tudi še umetno izučen, kakor je bilo rečeno. Tako je prav! Vselej nas serčno veseli, kadar domači sinovi v kakoršni koli umetnosti napredujejo. Pač želeli je, da bi tudi toliko malarjev in podobarjev naših pomoč našlo, se bolj umetno izuriti in svoje znanje doveršiti. To bi bilo silo dobro za deželo sploh in za posamezne. Pristaviti moramo pa še posebno željo tudi zastran umetnih stavbarjev in zidarjev, kakoršnih je pač tudi več naši deželi želeli. Ubožna je dežela naša z denarom, silno bogata bi bila lahko z umom; naj pomaga, kdor more.

Vprašanje. Toliko učenih botanikarjev imamo v naši deželi; kdaj bomo že dobili lahko umevno botaniko za naše ljudstvo in šolsko mladost? Ta vednost k oliki neizrečno pripomore in od marsikterih napak misli odvrača. Pišejo se

*) Za terdno vemo, da to uro je res ljudstva vse polno v cerkvi.

**) Censuimus reddere latino sermone.

maršikterikrat reči, ki niso za nič, ker le serca kazijo, vmišljijo mlakužijo; zakaj pa take reči ne, ki so potrebne? — Prosimo naše pridne rastlinarje, bilce ali biljoslovce, naj kdo razodene misel, kako bi se to doseglo, da se kak začetek stori. Morebiti bi kazalo kako darilo razpisati? Naprej!! — če ne, bomo sedem let čez prelaz lezli, pa še nič ne bo.

Iz Kamnika. (Konec.) Govorniki nadaljni so bili z naslednjim obsegom: V ponedeljek zjutraj fajmošter iz Tunje (g. J. L.: Smertni greh po načertu: a) človek z grehom Bogu veliko nečast dela, b) sebi neizrečeno škoduje, c) ceno Jezusove kervi zapravlja.) Popoldne fajm. iz Peč pri Moravčah (g. L. K. po nagovoru: „Vi bote založili, svet se bo pa veselil itd.“ a) od reči, ktera je človeku pred vsem in nar bolj potrebna, b) kaj je človeku storiti, če je pot resnice zgrešil). V torek zjutraj cerkljanski kaplan (g. P. B. od pobožnosti in sicer: a) v čim je prava pobožnost; „Sin daj mi svoje serce;“ b) resnična pobožnost daje človeku srečo in čast na tem in na unem svetu; c) pripomočki, zadobiti in ohraniti v sebi pravo pobožnost). Popoldne dekan iz Moravč (v. č. g. J. T. po besedah sv. Avgustina: „Ako so ti zmogli, zakaj pa ti ne,“ in sicer: Kdor hoče resnično pobožen biti, mora a) resnično želje, b) močno, trdno in stanovitno voljo imeti). V sredo zjutraj duhovni pastir s Šmarne gore (g. J. M. od križev in terpljenja po nagovoru: „Nebeško kraljestvo silo terpi itd.“ načert: a) Svetniki so posnemovaje Kristusa v nebesa prišli, b) tudi mi moramo po ti poti v nebesa priti). Popoldne, k sklepu kaplan mestne fare na Šutni (g. J. B. od stanovitnosti v dobrih po nagovoru: „Kdor ostane do konca stanovit, bode izveličan;“ od nestanovitnosti Izraelcov v pušavi in njih kazni. Kdor hoče stanovit do konca ostati, naj Bogu Očetu daruje ponižno, Bogu Sinu skesano, in Bogu sv. Duhu čisto serce).

S tim so bili dokončani cerkveni govori. Zahvalno pesem zapojó naš g. dekan, in ko duhovni pred altarjem zapojó z ubranim glasom: Benedicamus Patrem itd. so me presunile čutila, ktere človek zamore občutiti, pa ne jih popisati. — Bog vé, ali bomo vsi, kolikor nas je tukaj zbranih, tudi tako srečni, da se bomo s timi svetimi Božjimi prijatli v nebesih veselili in trojedinemu Bogu čast in hvalo prepevali? Hvaliti, res, preserčno zahvaliti smo dolžni se Bogu, ki je v daljni Aziji obudil cvetlice keršanstva prvih časov, in ki je hotel, da se ti njegovi svetniki ravno dan današnji, ko hoče novo nejeverstvo vse razodeto keršanstvo zaliti, in ker je v nekterih krajih mlačnost in vnemarnost katoličanov do verha priklopela, tako slovesno časté in visoko povzdigujejo.

Nerad pa dokončujem popis te slovesnosti, da bi ne opomnil še nekterih okolišnin pri tej slovesnosti.

Čč. gospodje govorniki so tvarino tako delili in govori so se tako verstili, da je bil vsak govor tako rekoč nasledovanje prejšnjega, vse je pa vezala neka notranja vez.

Dasiravno je sleherni gg. govornikov omenil jedro te slovesnosti, japonskih mučencev, razkladal je pa vsak posebno tiste okolišine iz njih življenja, ktere so segale v njegovo osnovo, in je večne resnice poslušavcem počitoval iz življenja tih mučencev, tako da so nam vsi skupaj celo njih življenje, njih junaške keršanske čednosti in častljivo smert kakor v sliki pred oči stavljali.

Človek naj bi vsako resnico katoliške cerkve brez ozira na druge okoliščine s ponižnim srcem poslušal; pa se skor ne more ubraniti, da mu nekterega pridiga, bodi si iz tega ali unega vzroka bolj v serce séga. Taka se je godila tudi meni. Potem ko v torek zjutraj govori čast. govornik od resnične pobožnosti, povzame pa pridigar popoldne vse govore v kratkem, in zastavi svojim poslušavcem vprašanje, kako je to, da tako malo ljudi pride do prave, resnične pobožnosti? Zato ker nimajo resničnih želj in trdne stanovitne volje. Zakaj pa so japonski mučenci svetniki po-

stali? Zato ker so v resnici hotli. Tvarina ta se mi zdi ena zmed naj pripravnějšíh pri takošnih shodih, kajti skorej vsi, ki skupej pridejo, imajo želje poboljšati se, ali kakošne so pa naše želje, kako slaba, nestanovitna pa volja, ker človek drugi dan, ali že drugo uro zopet to stori, kar je ravno popred obžaloval in česa varovati se je trdno sklenil, — ker se vsake težave ustraši, ker se eden s starostjo, drugi z drugimi rečmi izgovarja. In posebno od tega je bila pridga v torek popoldne, ki je tudi iz družih oziróv močno dopadla. Vsako besedico sem lahko razumel, dasiravno sem stal v oddaljenem kotiču, in tacih govorov se človek ne naveliča tako hitro poslušati.

Ljudstvo je vrelo iz vseh krajev skupej, prihajali so pa tudi čč. gg. spovedniki iz bližnjih in daljnih fará; bili so nazoči 4 oo. franciskani iz samostana Nazareta in 2 iz Ljubljane. Postreglo se je vsem, kolikor je bilo le moč. Druzega nereda ni bilo, razun če je kdo v cerkvi bolj na tesnem stal, pa malo potil se. Pravijo pa, da je včasih tudi po balih in glediših velika guječa. Kdor ni kake dobre pol ure pred pridigo v cerkev prišel, mogel je zunaj ostati, ker ogniti so mu nihče ni mogel. Cerkev je bila po noči in po dnevi odperla, in ljudje so celo noč čakali na spoved. Če so bili poslednji obhajani ob eni popoldne, čakali so že drugi, kteri bi bili radi opravili za drugi dan, in versta pri spovednicah se pretergala ni nikdar. Spovednikov je bilo sleherni dan od 20 do 30. Poslednji dan obhajali so o poli dveh, in mežnar je popraševal po cerkvi, ako je še kteri, da bi rad spoved opravil, in tako se zamore po pravici reči, od te strani storilo se je vse, kar se zamore pričakovati. Naj še to povém, da posebno lepo ubrani moški čveterospév je močno povzdigoval pobožnost vernikov. Naj bo vse to k večji časti Božji in v česenje njegovih svetnikov.

Kaj ne, da je bila to zares velika demonstracija? O Svečnici v bližnji Ljubljani, sedaj pa pri nas. Svet preslavljaje svoje tako imenovane velike može, ob rojstnem dnevu se zbirajo njihovi častitelji, govore, pojejo, poslednjič pa plešejo. Nočem o tem govoriti, le to naj pristavim, da pri vseh takošnih shodih ostane serce le prazno, suho, rekel bi skorej, da se neka skrivna nezadovoljnost in zavidljivost človeškega serca polastuje; kajti slavo pred svetom doseči, to je le malokteremu dano, slavo in čast v nebesih doseže pa sleherni, če le hoče. Katoliška cerkev ne hvali toliko slavnih deč, ktere so svetniki s pomočjo Božjo izpeljali, nikdar pa ne učenosti same na sebi in veljave pred svetom, ampak resnično pobožnost, stanovitnost v terpljenji. Zato pa tudi vidimo, da se prosto ljudstvo posebno rado vdeležuje cerkvenih slovesnost. Keršansko vero so sprejemali nar popred sužnji in ubogi izmed ljudstva, dokler ni križ častito zmagal.

Navednim olikanežem se včasih poljubi očitati, da malikujemo, dasiravno to le njih jezik govori, spačeno serce dobro čuti, kaj je resnica, ali boji se je; toda mi pa tudi dobro vemo, kaj počnejo oni, kedar časté svoje slavne može. Naša pobožnost ktero opravljamo, gre v čast Božjo in slavo Njegovih Svetnikov, oni pa, kedar slavijo svoje velikane, slavo pojó njihovu duhu (geniju) kakor ajdje, kteri so prisegali pri cesarjevem geniju, in to početje je res zadosti podobno malikovanju.

V življenji sv. Antona pušavnika se bere, da so mnih molili za svojega ranjcega sobrata; brat ta pa ni nič spodbudno živel. Sv. Anton jim reče: Nehajte moliti zanj, nikar ga tako ne častite; zaničevanje na tem svetu bi vtegnilo njegovi duši bolj v tolažbo biti, kakor pa čast. Kaj bo neki velikan nemške učenosti, pa neverni Humbold zamogel pomagati častivcem svojim, častivci pa njemu, ako je zgrešil svoj poglavitni namen na tem svetu. Vse drugači pa je to pri svetnikih Božjih. Bog sam je razodel svoje dopadajenje nad njimi in verni jih niso nikoli brez tolažbe na pomoč klicali.

Iz Kamnika. *) Veselja mi serce poskakuje, če premišlujem frajmavrarje, našo sveto vero in naše ljudstvo. Frajmavrarji (imenujem jih razujzdarje) bi radi vse, kar je svetiga, podkopali; podkopali bi radi katoliško vero, katoliške naprave, katoliške kraljestva, razdjali bi radi celo vse vere in kraljestva, in hočejo, da bi vsi ljudje vsak po svojim brez vere, brez kraljev si zidali pot do časne sreče in do večnih nebes. Nič nočejo imeti, ne vere, ne postave, hočejo biti kot konji brez uizde ali berzde. — Niso kali prav imenovani razujzdarji? — Razujzdarji zidajo kot ljudje nekdanj babilonski turn, in se jim v glavi meša, kot ljudem ob času zidanja babilonskega turna. Uni niso nič opravili, tudi ti ne bodo nič. Naša vera je zidana na skalo, in peklenske vrata je ne bodo premagale. Glej, ljuba Danica, zgled mojiga veseliga pričevanja, zgled gorečnosti do dobriga.

Komaj se je po Kamniškem kantonu glas razširil, da se bo v Kamniku pri č. oo. Franciskanih obhajala posebna svečanost v spomin 23 japonskih mučencev, da se bodo sveti govori slišali, svete maše brale, in popolnoma odpustki delili, so ljudje skupaj vreli, da je bilo veselje! Že dva dni pred odločenim časom so nekteri govorili: K spovedi gremo in zakrament sv. pokore hočemo prejeti, in vse zato, da bi v to odločenim času še sv. Rešnjice Telo in popolnoma odpustke zadobili itd.

Ko bi bili frajmavrarji pri govorih, kako kisto bi so bili deržali in zdihovali: Še ne bomo ljudi spravili na svojo stran, še ne bodo ljudje tako samopašno živeli, kakor mi (razujzdarji). Zakaj bi se bili tako deržali? zato, vidili bi bili, da ljudstvo še verno posluša Božjo besedo, da Božji namestniki pravo prostost oznanjujejo, in terdijo, kar sv. Pavel terdi: „Kjer je Duh Gospodov, tam je prostost.“ (2. Kor: 3. 13.) Hvaljen bodi Jezus Kristus! M.

Iz stare Loke. Kako so licitirali za cerkev v stari Loki? Oddražba je bila med duhovsko hišo in krajem, kjer bo cerkev stala, 15. t. m. Oddraževalo (minuendo licitiralo) se je za podiranje in zidanje nove cerkve. Ker so bili le samo 3 pametni, previdni in modri mojstri sami zase skupaj zedinjeni tako, da je le samo eden licitiral, torej se je oddražba počasi godila. Mojstri so bili gg.: Anton Dreo, Francisk Faleschini iz Ljubljane, in Jan. Molinar iz Loke. Govorjeno je bilo, staro cerkev podirati in novo delati vse le s svojimi delavci; le samo, kar bo sute ostalo, to je, take da ne bo za zidanje, jo bojo farmani strani spravili. Za vse to delo so postavili ali cenili 12.775 gold. n. dn. Ker ni bilo nobeniga drugega mojstra, je bilo težko upati, da se bo postavljena cena kaj znižala. Po daljšim poganjanji se je mojstram obljubilo 10.600 gld., pa niso bili zadovoljni; torej so se nekteri moze sklenili in pogovorili, da hočejo delo sami prevzeti. Nato so mojstri za 500 gld. odjenjali; pa se še niso mogli zediniti. Med tem je poldan in dražba se za popoldne odloži. V tem času se je več moze zedinilo in se pogovorilo, da bodo cerkev sami zidali za ta kup, to je, za 10.600 gld., ter si bodo umniga mojstra z delavci poiskali. Teh moze je bilo po osebah le 9 in so se poroke storili, eni za več, eni za manj moze, namreč vsi skupaj za 16 moze. Ti so bili: v. č. gosp. Fr. Kramar (za 2 moze), Blaže Mahar, kupec (za 5), Fr. Bergant, kmet (za 2), Fr. Hafner, kupec (za 2), poleg pa Blaže Grohar, kupec, Tomaž Mahar, župan, Greg. Mahar, voznik, Mat. Bernik, kmet, in Andrej Porenta, kmet, vsaki za eniga. Popoldne so mojstri hotli pri tem ostati, kar so dopoldne govorili, ker so se pa moze oglasili, da hočejo oni prevzeti, so mojstri odjenjali za 500 gld. in po mnogim govorjenji sem ter tje spet za 200 gld., in na vse zadnje tudi še za drugi mali razloček, tako da so delo prevzeli za 10.600 gld., pogodbo

podpisali in se zavezali, da bodo letas do sredi kimovca izdelali toliko, da se bo zamogel stol ali rešt postaviti, in če bi bilo moč, da bodo zobokali ali zvelbali nad velikim altajem, drugo leto 1864 pa da bodo do meseca vel. serpana do dobriga vse izdelali. Denar bodo dobivali na mesce, to je, vsak mesec nekaj; samo od prvih mescev 1000 gld. bo zadržano do l. 1865 kakor zastava, ako bi se v tem času kaj pokazilo, ko bi ne bilo dobro narejeno. Veliki vzrok, da so se moze tako zedinili, je bil pa ta, ker so se tudi mojstri tako sternili, da je le en sam, licitiral: moze to viditi, tudi niso hotli biti iz zadnje moke. Delati ali zidati se bo pričelo 19. t. m. —

Z Dolenskiga. Vesela slovesnost japonskih mučencev, od katerih je „Danica“ že mnogo lepiga povedala, se je 19., 20. 21. u. m. v Novomestu obhajala pri visoko čast. očetih reda sv. Franciška, kakor sim bil že popred omenil. Dolenci sploh kej radi obiskujejo klostersko cerkev v Mestu, in kakor Slovenci povsod oo. menihe radi imajo. Zares lepo ozaljšana je pa tudi ta klosterska cerkev. Oo. menihi imajo sami umetnika, kej dobro zurjeniga, ki je že štiri altare prav zares lepo prenovil, in ako bodo dobrotniki ga podpirali, bo še druge. Ta umetnik je brat Prokop Godler, tudi dober malar. In ravno on je napravil kej lepo podobo teh novih mučencev za veliki altar. Zlasti lepi so mali svetnikov v belih oblačilih.

Po slovesno blagoslovljeni podobi so se pričele opravila, kakor sploh pri ti slovesnosti. Pridigarji so bili v naslednjim redu: č. O. Ignacij Stavadhar, gimn. katehet (o pomenu tega godovanja, posvečevanju novih svetnikov, in duhovnih dobrotah, ki se jih verniki zamorejo vdeležiti v tem času); č. O. Maksimilijan Gestrin (naša vera tolažba v terpljenji, edina pot v nebesa, „pravični iz vere živi“ itd.); v. č. g. kanonik Jelovšek (zakaj vera peša); č. O. Štefan Senica (delavna vera v oziru na nove svetnike); g. Janez Vovk, šentjernejski kaplan (skerb za zveličanje v tem kratkim tako dragim času); smihelski fajmošter, g. V. Sezun (življenje sv. Cerkve na zemlji, terpljenje; ali njen začetnik Jezus K. jo večno varuje); mernopeški fajmošter, g. Janez Kraškovc (nebeško veselje); sklepna pridiga *) (od sadu te slovesnosti, kako naj ga verni ohranijo). Pontifikalne in slovesne maše in litanije so imeli mil. gosp. prost. v. č. g. Arko, v. č. g. Metere, in samostanski v. č. gosp. prednik O. Burghard. K sklepu je bil obhod s sv. R. Telesam po cerkvi in zahvalna pesem.

Na povabilo, za dušni blagor toliko skerblijiviga vis. č. mil. prosta, gosp. Jerneja Arkota, se je po vsi dekaniji že popred oznanila ta slovesnost. Zato so ljudje tudi doma obilo k spovedi hodili v ta namen in so potem klostersko cerkev obiskovali. Tudi gospoda se je obilno vdeležila.

Koliko so pa v Novomestu spovedovali, si lahko vsaki misli, ker vsi vis. č. gg. kanoniki in vsi č. očetje franciskani vsih spovedati niso mogli, akoravno so, bi rekel skor, noč in dan spovedovali (zvečer do 11. in zjutraj od 4.) Gotovo okoli 6000 jih je v mestu in na okrog sv. Obhajilo prejelo. Bog daj svoj mogočni blagoslov! Ljudje bodo gotovo dolgo pomnili, ki so se tako obilno vdeležili te slovesnosti. Ves čas je bila cerkev odperta; tudi po noči so v nji molili ali peli. Nerodnosti ali nesreče nobene ni bilo, akoravno je bila prostorna cerkev velikrat zares natlačena, posebno pa v terek, ker je bil somenj. Vidilo se je, da je še veliko vere tudi na Dolenskem.

Še moram omeniti novomeških dijakov, ki so s svojim lepim petjem veliko pripomogli k povišanju te slovesnosti. Zares lepo jih je slišati, ki tako zurjeno pojejo in muzicirajo. De bi bilo tudi njim v dušni blagor! Bog daj!

Janez in N.

Iz Notrajnskiga 8. majnika. Ginljivo je viditi kako se mladi in stari ljudje vsak večer pred altajem presveto

*) Naj tudi iz tega dopisa nekaj posnamemo, kolikor ima mem poprejšnjega nove misli.

Božje Matere zbirajo in Jo ponižno častijo. Pri nas ni moč Šmarnic zjutraj imeti, kakor je nekdo v „Zg. Dan.“ svetoval, ker je naša fara raztresena; ljudje bi ne mogli brez zamude pri delu k Šmarnicam hoditi, ako bi se še tako zgodaj pričenjale. Zato pa v jutro zgodaj k delu gredo in toliko bolj pridno delajo, da morejo zvečer bolj obilno to lepo pobožnost obiskovati. In res (ne bil bi popred verjel) je cerkev do sedme ure tako napolnjena, kakor ob nedeljah ali praznikih. Altar Matere Božje je lepo ozulisan, kolikor nar bolj se je dalo, kakor po vsih krajih; spomina vredno je pa, kar še nisim v nobeni cerkvi po Notranjskim, pa tudi še v Ljubljani ne vidil, da stojite na vsaki strani altarja dve sliki, podobne oknom, v katerih se berejo te-le verstice na desni: „Marija, čista Devica, bodi naša pomočnica!“ Na levi: „Vsi častite in hvalite Mater vredno hvale vse!“ Kadar se luči zadej prižgô, je to prelepo viditi. Verh altarja pa stojé na modro pobarvani deski z velikimi belimi čerkami zaupljive besede: „Nobeden ni Marije častil, da b' od Nje uslišan ne bil.“ — To sim vam, častiti bravec „Zg. Danice,“ zato naznanil, da bote spoznali, da tudi Notranjci niso zadnji v kranjski deželi, kar se tiče Božje časti in čiščenja preblazene Marije Device.

Pervo nedeljo t. m. smo imeli blagoslovljenje nove podobe sv. Antona v stranskim altarji, ktero so naš prečastiti občeno ljubljani gospod oče Anton Potočnik z vikšim dovoljenjem sami blagoslovili. Potem so nam v. č. g. Janez Brencé, unški fajmošter, ob kratkim pa lepo razkladali življenje sv. Antona, in pomen te podobe. Domači g. fajmošter pa so na to darovali sv. mašo z blagoslovoma v lepim mašnim plajšu, ki je oči vsih nase vlekel. Dar je namreč prelepe bratovšine presv. Rešnjiga Telesa, v ktero jih je tudi tukaj že več zapisanih. Gotovo bodo pobožni Planinci se v molitvi spominjali preblagih dobrotnikov tako lepiga daru, kadar koli bodo Božji namestniki v njem maševali. Z Bogam!

F. S — r.

Iz Maribora 12. majnika. Prečastitljivi gospod korar Mihael Pikelj, semeniški vodja itd., so imenovani stoljni dekan v Mariboru, in bodo v Vnebohod Gospodov slovesno infulirani, kar nas je močno razveselilo.

Iz Celovca. „Slov. Prijatelj“ ima ta-le oglas: Slovencom! Veste gotovo, kolika nesreča me je zadela: Obsojen sem, da bom en mesec zapert in plačal 60 gld. Cele svoje pravde danes ne morem popisati, — nekaj mi manjka časa, ker ravno narejam pritožbo na višo sodnijo v Gradcu, nekaj pa manjka prostora. Najpred ko mogoče popisem celo pravdo v „Slovenskem prijatelju“ bolj obširno, naj vedó Slovenci, kaka se mi je godila. Danes le to povém, da so „Stimmen“ nehale izhajati, in da mi je lastnik in izdatelj Graškega časopisa „Tagespost“ naznanil, da je volje namesto „Stimmen“ vsem naročnikom „Tagespost“ pošiljati tako dolgo, kolikor časa teče njih naročnina. Poslal sem imenik naročnikov „Stimmen“ v Gradec in dobivljali bojo naročniki moji „Tagespost“. Res, da ta časopis med Slovenci ne slovi toliko, — pa res je tudi, da je „Tagespost“ zdaj Slovencom bolj pravična in resnična, res je tudi, da je meni — v moji veliki nesreči in zgubi — lepo pomagano, in pomagano od takih rok, od katerih bi se kaj tacega nikoli nikoli nadjal ne bil. Zatorej, ljubi Slovenci! poterpite s to zamenjo in prebirajte „Tagespost“, morebiti, da se še bolj z nami spoprijazni, nam pravična in dobra postane in se nam tako celo prikupi itd. And. Einspieler.

Razgled po kersanskem svetu.

V Neapeljnu se mnogo péha protestanska propaganda, in akoravno sebi ne pridobiva novakov, vendar pri marsikterih veliko škodo dela, ker jim katoliško vero spodkoplje. Angleška propaganda na milijone frankov tje pošilja

in plačuje služabnike in mešetarje, kateri zlasti mladost in nektare rokodelske glave zalezvajo. (Arm.)

Sardinski general Lamarmora, ko je zvedil, da sv. Oče popotvajo po deželici, ki jim je punt ni mogel pograbiti, jim je dal na znanje, da je prišel z 10.000 vojaki pozdravit namestnika Kristusovega. Pij IX. nič ni odgovoril, posnemavši nebeškiga učenika, ki na nekake predloge in vprašanja tudi ni nič odgovoril, kakor evangelisti pripovedujejo: Jezus autem tacebat. Tudi Boncampagni je l. 1857 bil šel papeža pozdravit o njegovim slovečem popotvanji po srednji Italiji: dve leti pozneje pa ga je oropal! Ni tedaj čudo, da sv. Oče ne marajo za sardinske poklone. Nar veči del škofov spodnjega Laškega je po ječah in pregnanih, mnih in redovnice oropani: Kako bi Pij IX. sprejemali poklone od sardinske vlade. Ministerstvo je odreklo škofom potne liste za Rim lansko leto k posvečevanju japonskih mučencov; kardinal vikari škof De Angeli, je že 32 mesecev v ječi v Torinu, brez zadolženja, brez obsodbe, brez pravde: in Lamarmora hoče hoditi Piju IX. poklon delat? Veliko veliko enacega še našteva „Armonia“ in pravi proti koncu: „Gospod Lamarmora, le ostanite na svojem mestu, in ne hodite naprej k Piju IX.; „Ave Rabbi“ se ne podaja lepo vaši časti in lepemu imenu, ki ga imate!“

Sv. Oče Pij IX. so se 11. t. m. podali na pot po svoji mali deželici. Vse ulice in pota so bile praznične, po katerih so se peljali, vse mesto jim je nad mnogoterimi znamenji in klici srečno pot vošilo. O sv. Reš. Telesu se imajo v Rim vrniti.

Ciril-Methodova slovesnost 5. maj. serp. (julija) na Velehradu bo veličanska; 400 škofov in častnih škofov, prelatov in prostov je menda obljubilo vzdeležiti se 1000-letnice. Tudi se pričakujejo nektare osebe svetle cesarske rodovine in veliko število plemenitstva iz Čehov in Moravanov.

Na očelovem grobu.

(Cvetni petek 1863.)

Radi smo veseli skup sedeli.
Zdaj ne homo, ker grem jaz od vas.
Radi se smejali ino peli,
Al prehitro je minil veselí čas! —
J. Hašnik.

Voz derdral je v premogočni sili.
Blizal tebi me, slovenski dom!
Da sprejeli so me kraji mili.
Ki hvaležen vekomaj jih ljubil bom.
Savski so šumeli mi valovi.
Svetil preljubó večerni zor.
Spremljali otožnega zvonovi
V kraj, kjer večnega miru je tibi dvor.

Tam samotna mi stoji gomila.
Zvabil k sebi me je križ priprost.
Solza vroča mi okó zalila.
Serce ternjeva presunila mi ost. —
„Tukaj najdem tebe, oče dragi!
Dati več ne morem ti roké.
Kak so dnevi srečni bli in blagi,
Dokler serce tvoje bilo je za mé.

Vidili se dostikrat veseli —
Zopet smo ti dajali roké;
Z upa polnim srcem se objeli.
Kadar tekla pri slovesu so solzé.
Zdaj žaluje ljubeznjiva mati.
Let minulih je veselje preč,
Smilijo se žalostni mi brati.
Vidili ne bodemo te tukaj več! —

Alelujo bojo peli glasi,
Pirhov rdečih nam ne boš delil.
Vzhajajo že tvoje setve klasi.
Njih bogastva pa ne boš se veselil.

Čbele vabijo na med cvetlice,
V grobu spavaš, verli gospodar,
Terta spet obeta nam sladčice,
Pa vinograd lepi več — ni več ti mar.

Pomladansko se razlega petje,
Kak nebeski zor je jasen, mil!
Po drevesih se razvija cvetje,
Ki si skerbno ti jih cepil in sadil;
Več ne bojo sadja ti dajale,
Spremlja zdaj te del poštenih sad;
Roke trudne bojo mirovale,
Večno v nemala nebeska te spomlad.

Niso veni čela ti slavili,
Po širjavah ni te svet poznal;
Marmor ne blišči se na gomili,
Da bi v njej mogočnega oznanoval.
Prosto si po brazdah kmetič hodil,
Blagoslov rosilo je nebó,
Varno te krilatec Božji vodil,
Ker si vedno hvalil Stvarnika zvestó.

Slava ta pa večno bo cvetela,
V tem slovi na veke Izidor —
Serce bode ti presladko grela,
Saj ti sije že unstranski čudni zor.
Tebi prislovica je veljala:
„Čast Bogú, poštenje, mir ljudém!“
Za spominek ta doni ti hvala,
Dati boljsega, predragi! ti ne vem.

Toraj naj ti mir nebeski sije,
Drag, predrag ti tukaj mir je bil.
Trudno serce v grobu naj počije,
Ker premnogokrat si vir terpljenja pil.
Da se zopet snidemo veselí,
Vera pravi, upanje budi;
Radostni se bomo objeli
Tam, kjer več terpljenja in ločitve ni! —

A. Okiški.

Lesniki, jabelka in lesnika.

Na Dunaji je bila une dni žena nekega šivarja dveletnega otročica na blazini na okno položila in za nekatere trenutke popustila. Kar zasliši krič, in otroka ni več na oknu. Priteče in vidi, da je otročič z blazino vred z družega ostropja na zemljo cepnil. K sreči je bil angelček angelčka obvaroval, de se mu ni kar nič žalega zgodilo. — Poljski upor se razširja; tako se pogosto govori. Tudi se pripoveduje od marsikaterih poljskih zmag nad Rusi; ako se pa bolj natanko pregleduje, je čutiti, de Poljaki več del le takrat premagajo, kadar kak trop Rusov prehitijo; kadar se pa večji boj vname, premagajo Rusi. Konec vsega tega bo blezo ta, de se bodo sovražniki Slovanov toliko bolj potuhnjeno smejali, kolikor več bo Slovanov od ene in druge strani končan. Da poljska reč ne more blagoslova imeti, se brez vsacega drugega ozira tudi iz tega vidi, ker se garibaldeži vmés štulijo. Garibaldi je ropar nad suknjo sv. Petra, on in njegovo početje ne bo nikoli imelo dobrega vspeha; tudi ne verjamemo, da bi se Garibaldi ozdravil. Naj se kdo le na to ozre, kako se godi sardinskim ministerskim predsednikom, ki so predsedovali ob času ropa nad Rimom in ga pospeševali, in kmali mu bo upadlo upanje, če ga kje stavi na Garibalda. — Neki gospod v Torinu, v nevarnosti, da bo okinčan s sardinskimi častnim redom, je hitro poslal 300 lir milošnje za sv. Očeta, ki so bile v „Armonii“ naznanjene z imenom in primkom; tako je bil rešen žugajoče „disgracie“ (nesreče), ki mu je protila od ministra „di gracia e di giustizia.“ — V Korneuburg-u je bil v god Gospodovega vnebohoda neki izraelec s sv. kerstom sprejet v katoliško Cerkev. — V mesecu majniku se povsod cvetlice dajejo, tudi „Armonia“ jih daruje sv. Očetu. 6. dan t. m. jim je darovala cvetlico Marijo po-

močnico, ktere neka posebno stara podoba je v Vatikanu. Spremlja jo pa z mnogimi serčnimi besedami, izmed kterih smo te-le izpisali: „Marija pomočnica je v Vatikanu. Lahoni lahonov beračijo „pomoči“ od Francije, od Anglije, in jo plačujejo z dolgovi, z deželami, z osramotovanjem. Pij IX. si je svest vikši pomoči Marije Device nad vsako človeško pomoč. Marija stolp Davidov: mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium: 1000 škitov z njé visí, vse oboroženje močnih. Po Marijni pomoči je zmagal Justinijan Gote, Heraklij Perzijane, Pelagij Zamurce ..., zmagal tudi Vladislav Poljski, ki je šel na vojsko pevajoč „Bo-garodzica“ v čast neomadežane M. D.... Z Marijno pomočjo je in bo zmagal Pij IX. Leonida se ni ustrašil velike množice sovražnikov in je rekel: Che se l' oste de dardi il cielo ad ombra; meglio per noi, combatteremo all' ombra. Če množica psic nam nebes obsenči; še boljši za nas, se bomo udarili v senci. Pij IX. se še manj prestraši, ker se bojuje v sercu neomadežane Device....

Čebele in metulji.

Čebelica le ljubi cvetje tako,
Ki z medam je dišečim napojeno;
Prezira pa in zaničuje vsako,
Ki prazno je, al' še celó strupeno.

Metulju ni za sok, je le za cvetje;
Ga mika lišp in barve le krasota,
Za samo vnanjšino le ves unet je
Duh, slaj pa tečnost njemu so praznosta.

Tako si bere tud na dušnim polji
Vsakdo iz knjig in časnikov, po gòdi,
Méd, vodo strup — po svoj' spoznavi, zvolji.

Previdno beri, komur um ni kruljev;
Ne cvetja kras, le pravi duh te vodi,
Posnemaj le čebele, ne metuljev!

Balantinov.

Duhorske spremembe.

V goriški nadškofii. Čast. gosp. Blaž Riavic je šel iz Kanala za kaplana na Ravnice, in čast. gosp. Franc Koron iz Stijaka za duh. pomočnika v Kanal. V pokojni stan so stopili: čast. gosp. Matija Kodele, kaplan v Kobilji-glavi, za stanovitno; začasno pa: čast. gosp. Anton Nanutti in čast. gosp. Jak. Miani.

V ljubljanski škofii. Trebelnska fara je podeljena gosp. Jan. Šularju, fajm. v Dragatušu, in Dragatuš je 11. t. m. razpisan.

V lavantinski škofii. Naslednji čč. gg. so prestavljeni ali vmesteni: Benedikt Juri s Ptujске gore v mariborsko slovensko farno; — Franc Rožgar iz Šmartna v Rožni dolini na Ptujsko goro; — Franc Valter iz Galicije v Šmartno; — Mihael Šantelj, kaplan pri sv. Ani na Krembergi, bode ravno tam za provizorja; — Andrej Kajtna iz Škal v Podsredo; — Jožef Horvat iz Podsrede k sv. Tomažu blizo večike Nedelje; — Janez Simončič od sv. Tomaža k sv. Marjeti pod Ptujim; — Andrej Ferlan od sv. Marjete v Hajdin; — Gregor Prekoršek od sv. Lorenca na Dravskem Polju v Škale; — Juri Klančnik iz Sevnice v Šmartin na Pako; — Blaž Dolinšek od mariborske slovenske fare na Teharje; — Franc Kene, dozda provizor pri sv. Miklavžu na Polju, za kaplana v Sevnico; — Karol Terjašk za provizorja v Prevorje; — Anton Srednik iz Prevorja za kurata k sv. Miklavžu na Polji.

Pogovori z gg. dopisovarci.

Več dopisov iz raznih krajev prihodnjič, ker so prišli že nazadnje. — G. J. L.: Začetek zanesljivo prihodnjič.